

Kopja Informali ta' Sentenza

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH AZZOPARDI**

Seduta ta' l-1 ta' Novembru, 2006

Citazzjoni Numru. 66/1994/2

Tania Fenech.

-vs-

**Martin Gauci u Dr. Joseph Schembri bħala diretturi
għan-nom u in rappreżentanza tas-soċjeta' Metalfit
Company Limited.**

Il-Qorti;

Rat l-att taċ-citazzjoni ppreżentata fl-20 ta' Jannar, 1994 li permezz tagħha l-attriċi ppremettiet:

Illi l-attriċi kienet impjegata mas-soċjeta' konvenuta Metalfit Company Limited;

Illi fit-2 ta' Diċembru, 1992, waqt li l-attribi kienet qed taħdem fuq magna tas-soċjeta' konvenuta, hija giet feruta gravament fl-għajn xellugija tagħha u fil-fatt ser issofri diżabilita' permanenti fl-istess għajn;

Illi kif ser jiġi ppruvat waqt is-smiegħ tal-kawża, dan l-incident ġara unikament minħabba negliġenza u traskuraġni da parti tas-soċjeta' konvenuta, in kwantu naqset li tiegħu dawk il-passi li kienet obligata li tiegħu biex tissalvagwardja l-inkomunita' fiżika tal-attribi waqt ix-xogħol tagħha;

Illi għalhekk is-soċjeta' konvenuta rrendiet ruħha passibbli għad-danni konsegwenzjali għal dan l-incident minħabba n-negliġenza tal-istess soċjeta';

Għalhekk titlob lil din l-Onorabbli Qorti għaliex m'għandhiex;

1. Tiddikjara illi r-responsabbilta' tal-incident li seħħ fit-2 ta' Diċembru, 1992, fejn l-attribi sfiat midruba, hija unikament tas-soċjeta' konvenuta minħabba negliġenza w traskuraġni da parti tal-istess u dan għax naqset li tiegħu dawk il-prekawzjonijiet meħtiega sabiex tissalvagwardja l-inkolumnita' fiżika tal-attribi waqt ix-xogħol.

Jibqa' riservat lill-attribi kull dritt ta' azzjoni ulterjuri għal-likwidazzjoni w ħlas tad-danni riżultanti mill-ewwel talba, f'każ li tiġi deċiża favorevolment għaliha.

Bl-ispejjeż kontra s-soċjeta' attribi li minn issa hi ngunta għas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni ta' l-attribi maħlufa u l-lista tax-xhieda.

Rat in-nota ta' l-eċċezzjonijiet tal-konvenuti nomine ppreżentata fit-22 ta' Frar, 1994 li permezz tagħha eċċepew;

1. Illi d-domanda attriċi hija nfondata fil-fatt u fid-dritt u għandha tiġi respinta bl-ispejjeż in vista tal-fatt li s-soċjeta' konvenuta, anke bħala tali, ma hijjex responsabbli għall-inċident mertu tal-kawża.

2. Salvi eċċezzjonijiet oħra.

Rat id-dikjarazzjoni tal-konvenuti nomine maħlufa u l-lista tax-xhieda.

Rat is-sentenza tal-Qorti tal-Kummerċ mogħtija fl-1 ta' Jannar, 1995 li permezz tagħha l-eċċezzjoni preliminari tas-soċjeta' konvenuta ġiet respinta.

Rat il-verbal tas-seduta tal-31 ta' Jannar, 2006 u dawk sussegwenti li permezz tagħhom il-kawża tħalliet għas-sentenza.

Rat in-noti ta' sottomissjonijiet tas-soċjeta' konvenuta.

Ikkunsidrat;

Illi l-attriċi qed titlob danni li soffriet wara inċident li seħħ fuq il-post tax-xogħol tagħha mas-soċjeta' konvenuta.

Ma hemmx kontestazzjoni li l-attriċi kienet impjegata mas-soċjeta' konvenuta meta ġara l-inċident li fih weġġgħet. L-inċident ġara meta l-attriċi, illi kienet *machine operator*, kienet qed taħdem fuq makna li taqta' l-*parts* minn strixxa tal-metali twila ċirka żewġ metri (ara fol 65 *et sequitur* tal-proċess). Fi kliemha; "*Dakinhar kont għadni bl-istess pellet mill-ġurnata ta' qabel. Jien kont għaddejja bil-magna fil-ħin ta' l-inċident u kont wasalt fit-tarf tal-pjanċa. Meta wasalt fl-aħħar waħda din inqalgħet bħas-soltu. Ix-xifer issitakka mill-kumplament tal-pjanċa. Ix-xifer għola 'l fuq għax inbaram. F'dak il-moviment laqtet għajnejja. Protection għal għajnejna qatt ma kelli peress*

li m'humix available mill-kumpanija." Ix-xhieda prodotti mill-attriċi, u cioe' ex kollegi tagħha fuq ix-xogħol, kollha kkonfermaw dan. Per eżempju Josette Magri li xehdet a fol 95 ikkonfermat li ma kellhom ebda lbies protettiv u telqet mix-xogħol wara l-inċident li fih wegġgħet l-attriċi għax irrealizzat kemm kellhom periklu. Anzi skond l-affidavit ta' Marthese Borg u Grace Borg (fol 116 u 117) ġew introdotti nuċċalijiet protettivi wara l-inċident.

Il-soċjeta' m'hijiex qed tikkontesta kif ġara l-inċident iżda qed tgħid li hija dejjem forniet lill-impjegati tagħha bl-apparat protettiv neċessarju (ara l-affidavits ta' Vincent Aquilina) u skond wieħed minnhom (fol 127 u 128) irid jagħti l-impresjoni li l-ħsara f'għajnejn l-attriċi giet ikkawżata minn trattament mhux adegwat fl-isptar. Madankollu dan assolutament mhux issostanzjat u jidher ċar mill-provi illi kien hemm mankanza ta' sistema tajba ta' ħarsien tas-saħħa tal-ħaddiema fuq il-post tax-xogħol meta ġara l-inċident. Ma jidhirx li kien hemm xi nuqqas da parti ta' l-attriċi. Dwar il-ħsara effettiva li kellha l-attriċi mhux se jingħad iktar għal raġunijiet illi se jidhru ċari iktar 'il quddiem.

Din il-Qorti fil-kawża fl-ismijiet D'Anastasi vs Enemalta Corporation deċiża fit-28 ta' Ġunju, 2005 qalet;

"Illum it-tendenza riċenti tal-Qrati tagħna, issa msaħħa wkoll minn leġislazzjoni iktar moderna u konsonanti maż-żminijiet hija li hemm kważi presunzjoni illi inċident industrijali jġri għax ma kienx hemm a safe system of work."

Kif irriteriet din il-Qorti fil-kawża fl-ismijiet Schembri vs Caruana nomine deċiża fit-12 ta' Jannar, 1983; *"Employer illi jkun jaf li fil-makkinarju tiegħu hemm perikolu u ma jieħu ebda passi biex jirrimedja għal dan jesponi ruħu għall konsegwenzi legali li joħorgu minn dan l-employer (għandu jahseb) illi jippjana sew ix-xogħol u jikkunsidra l-fatt li l-istess ħaddiema*

ġieli jittraskuraw ir-riskji involuti fix-xogħol tagħhom ta' kuljum."

Kif ukoll qalet l-istess Qorti fil-kawża fl-ismijiet Kevin Mallia vs Alf Mizzi and Sons Limited deċiża fid-9 ta' Ottubru, 2003; "*Min iħaddem għandu d-dover li jipprovdi post tax-xogħol li ma jkunx ta' periklu u riskju għas-saħħa ta' l-istess iħaddiem (ara Bugeja vs Falzon deċiża minn din il-Qorti fit-30 ta' April, 1997 u Desira vs Grech and Co. Ltd deċiża fit-30 ta' Mejju, 2002).*

Sentenzi oħra ta' l-istess opinjoni huma Galea vs Balzan Qorti ta' l-Appell - 26 ta' Frar, 1993 u Agius vs Galea Qorti tal-Kummerċ - 11 ta' Lulju, 1989). Sentenza riċenti Grezzju Scicluna vs C. Cini and Sons Ltd - 27 ta' Ġunju, 2006 – Ċit. 348/02 TM) iċċitat l-awtur Whincup fil-ktieb Modern Employment Law li jelenka erbgħa prinċipji bażiċi f'każi simili u cioe'

- i. *the employer must ensure that the employee knows the dangers;*
- ii. *the employer must ensure that the employee knows the precautions to be taken against these dangers;*
- iii. *the employer must ensure that the precautions are available;*
- iv. *the employer must ensure that the employee knows these precautions are available.*

Huwa minnu li l-attriċi ma kinitx qed juża xi makkinarju komplikat jew perikoluż minnu nnifsu iżda l-fatt li kienet qed tintuża makna li kellha l-funzjoni li tarmi partijiet li jwegġgħu huwa biżżejjed biex jindika forma ta' periklu. Għalhekk il-Qorti issib li t-talba attriċi għar-responsabilità ta' l-incident hija ġustifikata.

Kopja Informali ta' Sentenza

Huwa stramb li matul il-kawża giet mitluba l-ħatra ta' perit mediku għaliex l-attriċi qed titlob biss dikjarazzjoni ta' responsabilita' u mhux likwidazzjoni tad-danni li allura għandhom jintalbu f'gudizzju separat. Għalhekk in-nomina ta' l-espert mediku kienet superfluwa u l-Qorti se tiegħu dan in konsidrazzjoni meta tiddeċiedi dwar l-ispejjeż tal-kawża.

Għal dawn il-motivi l-Qorti tiċċad l-eċċezzjonijiet tas-soċjeta' konvenuta u tilqa' t-talba attriċi billi tiddikjara s-soċjeta' konvenuta responsabbli għall-inċident in kwistjoni u għad-danni li sofriet l-attriċi minħabba f'hekk. L-ispejjeż *eccetto* dawk ta' l-espert mediku li jibqgħu a kariku ta' l-attriċi, għandhom jithallsu mis-soċjeta' konvenuta.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----